

BAR VERSALLES, LA HISTÒRIA D'UN POBLE

Al bell mig del cor del poble, a la plaça del Comerç amb el carrer Gran de Sant Andreu, sobresurt l'edifici de Can Vidal, als baixos dels quals hi ha el Bar Versailles. Can Vidal situat en uns terrenys on abans hi havien unes cases de planta baixa més pis, propietat de Margarida Guardiola, fou construït per encàrrec del nou propietari Francesc Guardiola - nebot de l'esmentada Margarida, l'any 1907. Segons consta en el Registre de la Propietat Urbana: "Don Francisco Guardiola Jubany (...) ha hecho construir bajo la dirección del arquitecto Don Miguel Pascual (...) la nueva finca resultante".

Petit Versailles

En un programa de la Festa Major de Sant Andreu de Palomar de 1915 hi apareix un anunci on s'esmenta un establiment anomenat Petit Versailles. L'anunciat era el següent:

"Bar Petit Versailles. Obert tota la nit. Es serveixen menjars a de tota mena. Especialitat en el serviment de banquets per a casaments i batetjos (sic). Es serveixen també a domicili. Hermós (sic) saló per a banquets. Champagnes, vins i licors de les millors marques. S. Andreu, 255 i Pons i Gallarza, 1. Barcelona (Sant Andreu)."

Malauradament no s'han pogut localitzar programes oficials anteriors a l'any 1915. Tanmateix, la troballa fa suposar que en aquell any és va inaugurar el Petit Versailles, per la solemnitat de l'anunci. En els anys posteriors el cafè no surt anunciat (dels programes consultats no en consta cap anunci) fins ben entrat els anys de la transició democràtica. A l'Hemeroteca de *La Vanguardia* trobem més referències del Petit Versailles. La primera, a la secció de petits anuncis, amb dates del 22 i 23 de juny de 1917:

"Cocinera se necesita para un BAR. La formalidad de los dueños merecen buenos informes. Dirigirse Café Versailles, final tranvía, en San Andrés"

El tramvia que arribava a Sant Andreu en aquella època tenia origen i final a la plaça del Comerç, just davant del negoci de restauració citat. També surt descrit en una llista de "Buzones *Rapids*" publicada el 17 d'abril de 1919. Les esmentades bústies eren un servei que oferien els cafès i bars de Barcelona per a correus urgents (les bústies de carrer no arribaran a Sant Andreu fins els anys cinquanta del segle passat). El 21 de febrer de 1922 surt anomenat de nou, però aquest cop en l'entrega d'uns premis d'atletisme organitzats per l'Agrupació Atlètica Vida (associació amb seu a l'Ateneu Obrer de Sant Andreu de Palomar):

"El día 23 del que cursa (referint-se al mes de febrer de 1922), a las nueve de la noche tendrá efecto en el local de la Agrupación Atlética Vida , la entrega de premios del Campeonato de San Andrés de marcha atlética. (...) Pedro Sirvent, premio del Bar Petit Versailles (...) José Mompó y José Mullor, premios bar Petit Versailles (...)"

L'any 1924 l'Agrupació Atlètica Vida es fusionaria amb l'Avenç de l'Esport, l'Andreuenc, el Rugby Club Sant Andreu i l'Esport Ciclista Andreuenc, tot creant la Unió Esportiva Sant Andreu.

I la darrera notícia localitzada a *La Vanguardia* és del 20 de setembre de 1924, per tal d'oferir la venda d'unes cases:

"Vendo tres casas planta baja con 10.957 palmos en sitio urbanizado en San Andrés de Palomar. Es ganga. Razón Bar Versailles, calle San Andrés, 255. Domingo de 11 a 12."

En la *Guía General de Catalunya* publicada per la Sociedad Anónima Anuarios Bailly-Baillière y Riera (Barcelona, 1928) hem sabut que l'antic propietari del Petit Versailles, abans que la família Heredero se'n fes càrrec, era un tal Francesc Elías. Segons la citada Guia surt com "Calle de San Andrés, 255: Petit Versailles, café y bar".

La família Heredero empren una nova etapa

Eduard Heredero –qui provenia del cafè dels Catalanistes–, va tenir el primer contacte amb el Petit Versailles com a cambrer; al poc temps n'aconseguia el traspàs per 28.000 pessetes. Cinc-centes pessetes eren per pagar el lloguer mensual del local.

El Petit Versailles oferia rессopons entre les tres i les quatre de la matinada. En aquella època en que algun cap de setmana l'establiment no tancava a les nits s'organitzaven partides de dòmino i de cartes. La televisió i Internet encara no havien dominat el món del lleure. Entre els clients més coneguts – sovint de presència nocturna- hi havia en Josep Cararach i Mauri, metge i regidor de la Lliga Regionalista.

Durant la República en Guerra, el Petit Versailles també va patir les col·lectivititzacions. Els dos fills grans de l'Eduard Heredero van haver de treballar al restaurant Can Manel. Els sindicats van esdevenir els amos i senyors del local. El soterrani, aleshores magatzem i avui Sala Versailles, va servir de refugi durant els bombardejos que va patir Sant Andreu de Palomar durant el conflicte bèl·lic dels anys trenta. Segons l'antic propietari, en Pere Heredero, fill petit de l'Eduard:

“Els veïns i les veïnes, quan sentien les sirenes venien a refugiar-se i les fulles de palla que feien servir per tapar les ampolles, les utilitzaven com a cadires, mentre esperaven que els avions feixistes deixessin de bombardejar”.

També recorda com en un dels bombardejos en baixar al soterrani algú va exclamar: “ I en Pere?”. En Pere Heredero tot just acabava de néixer l'agost de 1936 i se l'havien deixat al pis de dalt – la família Heredero vivia al mateix edifici del Versailles. Aleshores, el germà gran, en Florenci, com un llampec va anar a cercar al seu germà.

De Petit Versailles a Versailles

En guanyar Franco la guerra, l'any 1939, s'obliga a tots els establiments comercials, cafès, indústries i d'altres negocis a castellanitzar llur nom, i de Petit Versailles passa a Versailles. Durant la postguerra, a les autoritats civils i militar se les havia de convidar. Problemes amb les autoritats franquistes no n'hi va haver. En Pere Heredero recorda una anècdota que va tenir com a principal protagonista el comissari de nit de les forces de l'ordre:

“Era un dissabte a la nit en què el Barça havia guanyat la lliga al camp de les Corts. El Versailles es va omplir de gent per celebrar-ho. De cop i volta se'ns presenta el comissari de nit i ens digué <A las dos de la madrugada no quiero ver a nadie en el bar. La mala leche que tenéis ya se os pasará>. A les dues vam tancar”.

Les primeres dones que trepitgen el local ho fan acompanyades dels marits, pels vols dels anys cinquanta. Fins aleshores el terreny havia estat envaït només per homes. Ben entrats els seixanta es comencen a veure les primeres dones soles, “algunes fumant” – ens comenta en Pere Heredero. La primera dona en fer-ho sola és la taquillera del cinema Atlàntida, sala de projeccions cinematogràfiques tot just a tocar del bar, a la plaça del Comerç. La societat masclista d'aquella època obria les portes del món social a les dones, fins al moment arraconades en un segon pla.

La barra americana i el cafè ràpid

La transformació de l'antic cafè en bar és deguda a la moda americana de l'anar de pressa, on les tertúlies anaven desapareixent, introduint-se la fòrmica al Versalles. No tothom va acceptar el nou *look*. Segons el citat Pere:

“Alguns van protestar tot refugiant-se als bars de La Lira i de La Rosa, on encara podien fer les seves tertúlies de joc. El canvi va ésser una expressió social d'aquella època així com l'establiment de la nova parada d'autobús de la plaça del Comerç”.

Els tramvies a finals dels seixanta i inicis dels anys setanta van desaparèixer dels carrers i places de Barcelona. Només restà com a record simbòlic el Tramvia Blau, a l'avinguda del Tibidabo.

De poc va anar que el Versalles desaparegués per a convertir-se en la seu d'una entitat bancària. La pressió dels fills de l'Eduard així com les gestions, que no arribarien a bon port, amb els futuribles inquilins va avortar la desaparició i trasllat del bar a l'altre extrem de la plaça del Comerç, tot encaixonat en els baixos d'un nou edifici que substituïa l'antic local del Casinet – enderrocat pels falangistes per fer-hi pisos. Els clients i les clientes també es mobilitzaren amb pancartes per tal d'evitar-ho. Per en Pere Heredero:

“La situació del bar Versalles és la perfecte. Enfront de la plaça del Comerç, fent cantonada amb els carrers Gran de Sant Andreu i de Pons i Gallarza. Lloc obligat de pas per anar a la plaça del Mercat i vials molt concorreguts”

Policies i antifranquistes junts al Versalles

Quan el franquisme arribava al final de la seva existència, al Versalles s'hi reunia la flor i nata de Sant Andreu d'aquella època. D'una banda, els inspectors de la policia, acabats de sortir de l'acadèmia, i de l'altra els joves opositors al règim, la majoria de Bandera Roja, així com els “progres capellans de la parròquia”. La convivència era de mútua desconfiança, però sense arribar a cap situació compromesa. Durant els funerals de Puig i Antich, jove militant anarquista del MIL mort al garrot vil per ordre de Franco, celebrats a la parròquia de Sant Andreu de Palomar el març de 1974, la policia va entrar al Versalles metrallada en mà tot demanant la documentació als clients i a les clientes. En Pere Heredero recorda una nova anècdota:

“En temps dels darrers anys del franquisme en venia un amic sereno i em demanava que fes saber als joves antifranquistes assidus al bar que no fessin pintades durant aquella nit, per tal d'evitar-li problemes a ell”.

Famosos per les seves taules

Per les taules del Versalles hi ha passat des de polítics com en Pasqual Maragall, en Josep Maria Cullell, en Jordi Portabella, en Jordi Hereu, en Jordi Pujol, l'Alfred Bosch, la Sara Jaurieta, en Raimond Blasi, l'Oriol Amorós...fins a persones vinculades al món de la cultura, com els actors Pep Munné, Jordi Banacalocha, Joe Forga, les actrius Montse Puga i Carme Abril, l'escultor Joan Mora, el cantant líric Manuel Rico, els directors i escenògrafs Adrià Gual i Josep Maria Vidal, entre d'altres.

Els últims anys del segle vint la clientela del Versalles havia evolucionat, tot i que s'hi podien trobar tres generacions juntes: Els avis, pares i fills. L'antic propietari en Pere Heredero ens fa saber:

“Algun cop he fet broma amb noies, jovenetes que vénen al Versalles i, de sobte, em deixen tallat: <Vostè coneix el meu avi>”

Renovació per mantenir l’herència i l’esperit de sempre

L’abril de 2003 el Versalles celebra els 75 anys de presència a càrrec de la família Heredero. Es fa festa grossa, amb activitats diverses i esclat festiu final. Milers d’andreuencs i d’andreuenques fan costat a en Pere Heredero. Al poc temps de la commemoració en Pere es jubila i traspassa el bar a l’Eduard Colomer, qui renova de dalt a baix el local tot aproximant-lo a l’aspecte antic del mític establiment. Torna l’altell per a dinars i sopars i el soterrani esdevé un nou espai per a festes i celebracions diverses. Després de restar un temps tancat, en Christian Puigdollers se’n fa càrrec d’obrir-lo de nou amb lleugeres modificacions, com per exemple recuperant el taulell del bar al mig de la sala, desaparegut arran de la darrera rehabilitació.

Ara fa tot just un any que el Versalles es traspassa de nou. Aquest cop en Pere i l’Albert, els actuals dinamitzadors de l’emblemàtic cafè. Els nous gestors han volgut conservar, en la mesura dels possibles, l’herència deixada per en Pere Heredero tot oferint qualitat i bon servei als clients i a les clientes. Menú diari, renovació en les tapes i plats combinats així com un bon farciment d’entrepans – sense oblidar els reconeguts sandvitxos *Versalles* i *Versalles Club*. Tanmateix, la nova Sala Versalles, el soterrani del bar, vol esdevenir el racó dels andreuencs i les andreuenques com per al públic en general per a celebracions i commemoracions com per a gaudir de les nits amb un toc lúdic i festiu.

Els que han tingut la sort de viure el Versalles han gaudit d’una institució que ha fet poble.

I la història segueix...I per molts anys!

Pau Vinyes i Roig Historiador

Per saber-ne més:

Tarré, Jordina (Coordinació). *Si el Versalles em fos contat*. Barcelona. Impremta Municipal, 2003.

Vinyes i Roig, Pau. *Pere Heredero, una vida versallesca. Entrevista a un andreuenc de soca-rel*. Sant Andreu de Palomar. Editorial Llop Roig, 2007.